

М. В. ШУЛЬСЬКА,
старший викладач кафедри дизайну
ВП «МФ КНУКіМ»,
м. Миколаїв

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОЛЬОРОВОГО РІШЕННЯ ІНТЕР'ЄРУ ДИТЯЧИХ ПРИМІЩЕНЬ У ПРОЕКТУВАННІ ДИЗАЙНУ СЕРЕДОВИЩА

Сучасна біологічна наука стверджує, що організм та середовище, що його оточує, складають єдине ціле. До поняття середовища включається вся сукупність умов, у яких відбувається розвиток організму. Вона чинить опосередкований вплив на психіку дитини, перш за все, завдяки зоровому сприйняттю оточуючих об'єктів.

Кольоровий фон мікросвіту дитини поступово вводить його у соціальне середовище. Практично з самого народження дитина відчуває необхідність у певній кількості зорових подразників. Вони викликають мозкову активність і допомагають встановити контакт з оточуючим світом. У віці 2 – 3 місяців дитина активно реагує на кольори предметів, що її оточують [8].

У естетичному вихованні дитини важливу роль відіграє художнє оформлення побуту, тому велике значення надається оформленню дитячої кімнати (час перебування дитини в дитячій кімнаті складає до 10 – 14 годин на добу). Вимоги, що висувуються до художнього оформлення інтер'єру дитячої кімнати, визначаються метою експлуатації приміщення; вони повинні сприяти гармонійному розвитку дитини, бути естетично досконалими в кольоровому відношенні [3].

Поняття кольору та його сприйняття дитиною надзвичайно складні. Кольорознавство охоплює питання, які тісно пов'язані з фізикою, фізіологією, психологією, світлотехнікою, медициною та мистецтвом. Колір – це властивість тіл викликати те або інше зорове відчуття відповідно до спектрального складу світла, яке ці тіла відбивають або випромінюють. Колір має такі основні характеристики, як кольоровий тон (різноманітні відтінки кольору), насиченість (ступінь яскравості кольору), ясність (відбивна властивість кольорової поверхні).

Вибираючи колір для фарбування стін необхідно враховувати наступні особливості:

1. Світлий колір збільшує приміщення в об'ємі, створює відчуття легкості, чистоти, радості. Світлі меблі та інші деталі інтер'єру на фоні світлої стіни сприймаються м'яко або зливаються. Темні меблі різко контрастують, яскраві деталі інтер'єру чітко виділяються та першими привертають на себе увагу дитини. Світлий інтер'єр викликає у дитини стан емоційної рівноваги, може заспокоїти та розслабити.

2. Темний колір стін створює оптичну ілюзію, зменшує, звужує простір, вносить до інтер'єру відчуття тиші, спокою, захищеності. Але дитина, на відміну від дорослого, має відчуття замкнутості, обмеженості простору, «тиснення», похмурого стану.

3. «Холодні» кольори стін (блакитний, сіро-блакитний, синій, колір «морської хвилі», бірюзовий, фіолетовий та інші) оптично збільшують приміщення, згладжують кути. Приміщення, викрашене в «холодні» кольори, створює відчуття прохолоди, глибини та тиші, разом з тим, може викликати у дитини відчуття спокою та розслабленості.

4. «Теплі» кольори (лимонний, жовтий, вохристій, помаранчевий, червоний, рожевий, фіолетовий, коричневий та інші) оптично скорочують простір, створюють відчуття тепла та радості [2].

Колір приміщення, в якому знаходиться дитина, чинить вагомий вплив на її настрій, поведінку та самопочуття. Розглянемо це на прикладі основних кольорів.

Червоний – це колір вогню, пристрасті, радості, його першим розпізнає немовля та найбільш активно реагує дитина дошкільного віку. Цей колір вселяє радість, впевненість, додає енергії, посилює м'язову моторику, нормалізує та відновлює обмін речовин. Використовувати його в інтер'єрі дитячої кімнати треба дозовано, бо у великій кількості від дратує, втомлює, може викликати агресію з боку дитини. Краще за все використовувати червоний колір для елементів меблів, деталей інтер'єру, аксесуарів. Віконні рами, кант меблів, іграшки, елементи узору на тканинах, в якості невеликих акцентів зроблять інтер'єр нарядним, теплим, святковим. Найбільш придатними червоний колір та його відтінки є для ігрових приміщень.

Жовтий колір – сонячний, легкий. Він створює оптимістичний, бадьорий настрій, не несе в собі заряду, що негативно впливає на емоційний стан дитини. Для приміщень, у яких вікна виходять на північ, добре використовувати жовтий колір та його відтінки, вони зроблять його більш теплим та яскравим. За тональністю жовтий – найяскравіший колір спектру, він створює бадьорий та радісний настрій, має тонізуючу дію на нервову систему дитини. Теплі, соковиті жовті фарби чудово гармонують з червоними, коричневими та помаранчевими кольорами, а рідкісні прохолодні відтінки жовтого, наприклад лимонний, краще поєднується з більш холодними кольорами: блакитним, світло-сірим, блідо-ліловим. Для фарбування великих площин краще використовувати більш приглушений жовтий колір. Його можна приглушити білилами, або зменшити яскравість за допомогою фіолетового тону. Теплі жовті відтінки підвищують сприйняття дитини, тому його краще використовувати у ігрових та приміщеннях для занять, бо жовтий колір допомагає засвоїти інформацію та надає розуму жвавості, енергії [6].

Зелений – колір свіжості й весни, він є ідеальним для створення умов, що сприятимуть відпочинку, а також надає дитині почуття безпеки. Зелений колір можна віднести як до теплої так і до холодної гами, в залежності від того, який колір переважає в його складі (жовтий чи синій). Теплі тони тонізують дитину,

створюють відчуття бадьорості та гарного настрою, холодні відтінки зеленого допомагають дитині сконцентруватись, у той самий час заспокоюють, розслаблюють. Він добре підходить для приміщень, де відбуваються основні заняття дітей, адже він загострює зорове сприйняття, концентрує увагу. Зелені відтінки лайму, ківі, соковитого яблука мають освіжаючу дію, стимулюють активність і добре підходять для інтер'єру більш спокійної, меланхолійної дитини. Більш спокійні відтінки зеленого використовують для ігрових кімнат, особливо в поєднанні з жовтим кольором. Фісташковий і колір шавлії прекрасно поєднуються з блідо-рожевим і золотистим, можуть бути використані у дитячій для немовлят, оскільки зелені тони в цьому поєднанні заспокоюють, розслаблюють, знімають втому.

Синій – холодний і спокійний, під його впливом активність життєвих процесів знижується. Це допомагає дитині зосередитися, сприяє розумовому процесу. Тривала дія інтенсивного синього кольору може викликати у дитини дуже сильний емоційний спад і навіть депресію, тому в інтер'єрі краще використовувати його розбілений аналог – блакитний колір. Блакитний асоціюється з кольором неба і води, знімає напругу, дає відчуття прохолоди. Якщо дитина збудлива і капризна, блакитний може скоректувати його поведінку, заспокоїти. Невипадково у блакитному кольорі часто вирішують інтер'єр спальні – він сприяє сну.

Фіолетовий, що змішаний з теплого червоного і холодного синього, досить складний для сприйняття колір. Діти реагують на нього по-різному. У одних він може викликати депресію, в інших – активність. Тому потрібно його використовувати в дитячих приміщеннях дуже обережно [5].

Завдяки варіюванню тону, ясності та насиченості кольору в інтер'єрі можна досягти певного просторового ефекту і створити будь-який настрій. Яскраві теплі тони зорово збільшують розміри предметів у приміщенні. Завдяки темному кольору предмет стає більш опуклим, а світлий робить його прозорим та невагомим. Легкий нейтральний колір може зорово розширити межі простору, а темні тони створюють відчуття замкненості та обмеженості у того, хто знаходиться в приміщенні. Забарвлення кімнати у теплому відтінку викликає почуття відкритості та радості, холодний колір надає стриманості.

Просторово-кольорові закономірності часто використовуються дизайнерами з метою виправлення невдалих фізичних показників інтер'єру. Наприклад, довгу та вузьку кімнату можна зорово розширити, якщо використати для фарбування торцевих стін теплі кольори, а бокові стіни пофарбувати в більш світлу та холодну кольорову гамму. Висоту стелі можна зорово зменшити, пофарбувавши її в темний колір. Для того, щоб окремі предмети меблів зробити більш помітними на фоні стін та підлоги, треба вирішити їх у світлому колориті. А щоб візуально зменшити масштабний об'єкт, його треба пофарбувати в тон стін приміщення або предметів, що його оточують [1].

Крім того, існують п'ять основних колористичних схем, які використовуються в дизайні інтер'єрів під час вибору гамми приміщень.

Основні колористичні схеми: монохромна, аналогова, контрастна, трьохкольорова, чотирьохкольорова. Монохромна схема передбачає використання тільки одного кольорового тону, будь-які зміни якого пов'язані з варіаціями його світлості та насиченості. Дана схема дуже легка у використанні, але трохи одноманітна. Вона оптимальна у тому випадку, коли необхідно використати нейтральний фон для інших об'єктів, як, наприклад, у художній галереї, де оформлення приміщення не повинно контрастувати з виставленими художніми роботами. Різновидом монохромної схеми є ахроматична: тут взагалі відсутній кольоровий тон, тобто градація йде від чорного до білого. У дизайні інтер'єрів дитячих приміщень такі схеми зустрічаються дуже рідко.

У схемах, побудованих на використанні аналогових кольорів, використовуються близькі відтінки. Тони, що обираються за аналоговою схемою, повинні знаходитись на відстані одного сегмента «кольорового кола». Краще за все, коли один з використаних кольорів є головним, а інші – додатковими. У тих випадках, коли в інтер'єрі використовуються тони, що розміщуються на протилежних сторонах кольорового кола, така схема називається контрастною.

Для того, щоб контраст чистих кольорів не виглядав дуже різким та визивним, краще зробити великі кольорові площини менш насиченими. А невеликі кольорові плями можуть мати підвищену яскравість. Гармонійним є такий контраст, коли до одного з кольорових тонів підбираються два інших, розташованих по обидві сторони від його додаткового кольору. Якщо використовувати кольорові відтінки двох додаткових кольорів, то вийде чотирьохкольоровий контраст. Не треба забувати, що в будь-якій колористичній композиції один колір повинен бути головним, а інші – другорядними. У трьохкольоровій схемі використовуються кольори, які розташовані один за одним вздовж контуру «кольорового кола» за принципом чергування, наприклад, жовтий, червоний та синій. Оскільки в такому випадку існує велика ймовірність появи помилок, для трьохкольорових схем рекомендують використовувати кольорові тони з невеликою світловою градацією, за виключенням тих випадків, коли створюється кольоровий акцент [4].

У основі чотирьохкольорової схеми знаходяться чотири тони, які послідовно розташовані та займають рівні ділянки вздовж контуру «кольорового кола». Створення чотирьохкольорових схем є дуже складним процесом, адже при цьому використовується дуже широкий колористичний діапазон. Як у випадку з трьохкольоровими та контрастними схемами, у чотирьохкольорових системах один або два кольори повинні домінувати і бути менш насиченими [7].

Грамотне використання властивостей кольору в інтер'єрі повинно створити ідеальне місце для існування дитини, яке відповідатиме характеру, коректуватиме поведінку і сприятиме її розвитку.

Нами був проведений аналіз тестування дітей дошкільного віку. Тестування проводилось до формування кольорових переваг у дітей різного дошкільного віку. Для дітей тести були оформлені у вигляді карток. Тест проходили 380 дітей з 15 дошкільних навчальних закладів м. Миколаєва в різних вікових групах. У результаті проведеного аналізу можна зробити наступні висновки:

1. Чим старшою є дитина, тим більший масштаб їй імпонує.
2. Діти 3 – 4 років віддають перевагу спокійним кольорам, переважно холодної гами (зелений, блакитний, синій, фіолетовий), у нюансних сполученнях. Діти 4 – 5 років обирають яскраві відкриті кольори теплої гами. Діти 5 – 6 років віддають перевагу контрастним кольоровим сполученням, що засновані на використанні додаткових кольорів.
3. У виборі складних сполучень відтінків кольорів у дітей усіх досліджуваних вікових груп визначилась загальна спрямованість. Діти дошкільного віку віддають перевагу яскравим кольоровим сполученням, а також кольоровим сполученням з високим рівнем світла, переважно теплої кольорової гамми.

Отже, формування інтер'єрів дитячої кімнати з використанням кольору має такі особливості:

1. Кольорове оформлення інтер'єрів дитячої кімнати підбирається відповідно до особливостей дітей, призначення приміщення і умов його експлуатації. Кольоровий вплив інтер'єру стає природніший, коли кольори мають природні відтінки: тональність підлоги повинна мати більш темне, насичене забарвлення (за асоціацією з землею); стіни будуть світлішими (за аналогією з пейзажем), а стеля – зовсім світла, як небосхил.
2. Діти у віці від 2 до 4 років багато часу проводять на підлозі, тому її колір має велике значення для дитини. Треба уникати дуже інтенсивних відтінків, особливо червоного, бо він посилює неспокій, викликає тривожність і дратливість, дуже втомлює дитину. Краще зупинитись на жовто-коричневій або зеленій гаммі, це зрівноважить емоції дитини.
3. Стелі в теплих і насичених кольорах наближають, у той час як холодні і освітлені тони віддаляють, збільшують об'єм інтер'єру. На практиці використовуються прийоми контрастних колірних поєднань і зближуваних тонів. Перший застосовується у тих випадках, коли увагу дитини потрібно сконцентрувати. Зближені, світлі тони застосовуються в обробці приміщень для постійного перебування дітей.
4. Стеля в інтер'єрі асоціюється з небом (у дітей від 3 до 6 років), тому рекомендуються світлі відтінки блакитного кольору.
5. Кольорове рішення має велике значення для створення інтер'єру дитячих приміщень.

Список використаних джерел:

1. Бойко, Л. М. Створення предметно-ігрового середовища для дітей раннього віку [Текст] / Лідія Бойко // Вихователь-методист дошкільного

закладу. – К: ТОВ "Міжнародний центр фінансово-економічного розвитку-Україна", 2009. – № 1. – С. 57–62.

2. Бурова, А. П. Організація ігрової діяльності дітей дошкільного віку [Текст] / А. П. Бурова. – Тернопіль: Мандрівець, 2010. – 256 с.

3. Веракса, М. Є. Організація проектної діяльності у дитячому садку: дослідницькі проекти [Текст] / Микола Веракса, Олександр Веракса // Вихователь-методист дошкільного закладу. — , 2009. — с. 31-36

4. Галяпа, М. Забезпечити вільний розвиток найменших [Текст] / М. Галяпа. – Вихователь-методист. – № 1. – 2009. – С. 63–66.

5. Гиббс, Д. Настольная книга дизайнера интерьера [Текст] / Дженни Гиббс. – М.: ЗАО «БММ», 2008. – 112 с.

6. Иттен, Й. Искусство цвета [Текст] / Иоханнес Иттен – М.: Издание Д. Аронова, 2006. – 96 с.

7. Ковешникова, Н.А. Дизайн: история и теория: учебное пособие для архитекторов и дизайнеров специальностей [Текст] / Н. А. Ковешникова. – 3 изд. М.: Омега, 2007. – 223 с.

8. Фоменко, Л. В. Времена года в интерьере дошкольного учреждения [Текст] / Людмила Фоменко // Вихователь-методист дошкільного закладу. — К: ТОВ "Міжнародний центр фінансово-економічного розвитку-Україна", 2009. – №1. – С. 54–56.